

Nuorten tilanne Itä-Suomen Nuorisopuntari -kartoituksessa

Pekka Penttinen

Sari Miettinen

Mikkelin ammattikorkeakoulu

Itä-Suomen nuorisopuntari

- mahdollistaa lasten ja nuorten omakohtaisen arkeen kiinnittyvän hyvinvointitiedon tuottamisen (ks. esim. Niemelä 2007; Heino & Kuure 2009),
- täyttämään alueellisista tarpeista lähtevän tiedontuotannon katveita lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämis- ja arviointityön näkökulmasta (Kallio-Savela, Sjöholm & Selkee 2013; STM 2006:36) ja
- kuvaamaan aluekehityksen eriytymistä ilmentäviä prosesseja muuttuvassa kuntakentässä.

Nuorisopuntarin toteutus

- Puntarin käsittelemät teemat 2011 (n=2196)
  - Alueille kiinnittyminen
  - Monikulttuurisuus
  - Osallisuus
  - Syrjäytyminen
- Puntarin käsittelemät teemat 2012 (n=1668)
  - Nuorten asuinympäristö
  - Työelämäodotukset ja yrittäjyysasenteet
  - Kansainvälisyys

Teema 1: Nuorten alueelle kiinnittyminen

- Alueelle kiinnittymisessä kyse elämismaailman ja systeemimaailman kohtaamisesta
- Elämismaailma omana elämänpiirin mielekkästä ja kylläisestä rakentamisesta
- Systeemimaailma yksilön liittymisestä yhteiskuntaan, sen palveluihin ja osallisuuden kokeminen yhteiskunnassa

Asuinpaikkakunnalle kiinnittyminen

Aion asua nykyisellä asuinpaikkakunnallani ...	f	%
Pysyvästi	240	12,0
Muutaman vuoden	991	49,4
Enintään vuoden	156	7,8
Muutan niin pian kuin mahdollista	170	8,5
En osaa sanoa	448	22,3
YHTEENSÄ	2005	100,0

- pysyvästi asuinpaikkakunnalle aikovat kiinnittyä pääosin ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevat
- korkeakouluissa ja lukiossa opiskelevien muutto aikomukset ovat pikaisempia
- Etelä-Savosta muuttoaikeet ovat muita pikaisempia

Mutta mihin muuttaa?

Nykyinen asuinpaikka Itä- Suomessa	Mieluisin tuleva asuinpaikka						
	Harvaan asuttu maaseutu	Kirkonky- lä tai maaseut- ukeskus	Pieni tai keskisuu- ri kaupunk- i	Suuri kau- punki tai maakun- takeskus	Pääkaup- unkiseut- u	Ulkoma- a	Yhteen- sä
Harvaan asuttu maaseutu	156	34	53	25	14	37	319
Kirkonkylä tai maaseutukeskus	32	146	141	55	22	30	426
Pieni tai keskisuuri kaupunki	70	81	475	232	75	113	1046
Suuri kaupunki tai maakuntakeskus	11	27	47	75	12	21	193
YHTEENSÄ	269	288	716	387	123	201	1984

Ja mihin ei?

Nykyinen asuinpaikka Itä- Suomessa	Epämieluisin tuleva asuinpaikka						
	Harvaan asuttu maaseu- tu	Kirkonk- ylä tai maaseu- tukesku- s	Pieni tai keskisuuri kaupunki	Suuri kau- punki tai maakun- takeskus	Pääkaup- unkiseut- u	Ulkoma- a	Yhteen sä
Harvaan asuttu maaseutu	53	27	11	64	108	50	313
Kirkonkylä tai maaseutokeskus	119	18	8	55	163	60	423
Pieni tai keskisuuri kaupunki	375	82	23	68	379	109	1036
Suuri kaupunki tai maakuntakeskus	77	13	5	6	63	19	187
YHTEENSÄ	624	140	47	193	717	238	1959

Muutto Itä-Suomen maakuntien sisällä

Mieluisin asuinkaupunki	f	%	f (asuu nyt)
Kuopio	293	46,0	281
Joensuu	137	21,5	286
Mikkeli	92	14,4	415
Iisalmi	29	4,6	35
Savonlinna	23	3,6	84
Pieksämäki	15	2,4	155
Nurmes	14	2,2	29
Varkaus	13	2,0	65
Lieksa	8	1,3	24
Nilsjä	6	0,9	7
Kitee	5	0,8	2
Outokumpu	2	0,3	5
YHTEENSÄ	637	100	1388

Muutto Itä-Suomen maakuntien ulkopuolelle

Mieluisin asuinkaupunki	f	%
Jyväskylä	157	30,0
Tampere	130	24,8
Pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa, ...)	123	23,5
Lahti	27	5,2
Turku	26	5,0
Oulu	22	4,2
Lappeenranta	17	3,2
Muu kaupunki (Hämeenlinna, Kajaani, Kotka, ...)	22	4,2
YHTEENSÄ	524	100

Alueelle kiinnittymistä tukee

- Alueelle kiinnittymistä lisääviä tekijöitä (5) ovat
  - Asuinpaikkakunnan palvelut kuten liikenneyhteydet, peruspalvelut, kohtuuhintainen asuminen ja turvallisuus
  - Asuinpaikkakunnan tarjoamat elämänkulun uratekijät kuten työnsaantimahdollisuudet, opiskelupaikka ja puoliso, tyttö- tai poikaystävä
- Nämä tekijät lisäsivät tyytyväisyyttä asuinpaikkakuntaan erityisesti maakuntakeskuksissa asuvilla ja korkeakouluissa opiskelevilla nuorilla. Maakuntien välillä ei eroja ole.

Lisäksi alueelle kiinnittymistä lisäävät

- Sosiaaliset verkostot, joita ovat tuttavat ja kaverit, sukulaiset sekä yleinen asuinpaikkakunnan tuttuus
- Ympäristötekijät, kuten asuinpaikkakunnan luonnonläheisyys, harrastusmahdollisuudet yleiset ympäristötekijät
- Kulttuuriset tekijät, jotka koostuvat asuinpaikan historiasta ja kulttuurisista tekijöistä ja yleisestä imagosta
- Pohjoissavolaiset ja pohjoiskarjalaiset nuoret olivat tyytyväisimpiä em. piirteiden osalta, samoin maalaiskuntien nuoret
- Koulutusasteen myötä näiden tekijöiden merkitys vähenee

Alueelta pois muuttoa ohjaa ...

■ Palveluhakuisuus

- koostuu paremmista liikenneyhteyksistä, paremmista kunnallisista palveluista ja runsaammista harrastusmahdollisuuksista.

■ Sosiaalinen ohjautuminen

- halu seurata pois muuttaneita ystäviä, nykyisen asuinkunnan huonon maineen, toisen kunnan tarjoamat paremmat palvelut, uuden kunnan vilkkaamman elämän sekä mahdollisen muuton puolison, tyttö- tai poikaystävän mukana

■ Asuinympäristön laadun parantaminen

- kohdistuu turvallisemman asuinympäristöön, asuntojen parempaan saatavuuteen ja miellyttävämpään asuinympäristöön.

■ Työuran rakentaminen

- paremmista työllistymismahdollisuuksista ja mielenkiintoisemmasta työstä.

■ Identiteettiyö

- sisältää minän rakentamisen elementtejä, kuten halua itsenäistyä, halua seikkailla ja opiskella.

- Pois muuttamisen syistä työuran rakentaminen on vahvin (melko merkittävä syy), sosiaalinen ohjautuminen heikoin
- Maakuntien välisiä eroja syissä on ainoastaan pohjoissavolaisten nuorten muita voimakkaampi taipumus identiteetin rakentamiseen
- Palveluhakuisuus, sosiaalinen ohjautuvuus ja identiteetin rakentaminen ovat maaseutumaisten taajamien nuorten sekä peruskoululaisten muuttamisen syitä
- Asuinympäristön laadun parantaminen on puolestaan maakuntakeskusten ja korkeakouluopiskelijoiden muuttamisen syitä

Teema 2: Nuorten syrjäytymisen riskit ja osallisuuden vahvistuminen

- Nuorten käsitykset syrjäytymisen syistä välittävät kokemuksellista tietoa ilmiön syistä
- Nuorten työelämäsuhdetta voidaan kuvata aineistossa neljän piirteen avulla, jotka joko vahvistavat tai heikentävät työelämään kiinnittymistä (tai sen asenteita)
- Näistä piirteistä syntyy työelämästä syrjäytymisen riskiä kuvaava kokonaistekijä

Nuorten suhde työhön ja toimeentuloon – uhka vai mahdollisuus

- **Työ epävarmuuden lähde.** Syinä ovat yleiset työelämässä havaitut epävarmuustekijät, kuten jaksaminen, työsuhteiden katkonaisuus tai näihin seikkoihin liittyvä taloudellinen epävarmuus.
- **Työelämähakuisuus.** Tekijöinä ovat asuinpaikkakunnan vaihtaminen, koulutuksen hankkiminen tai matalapalkkaisen työn ottaminen.
- **Työ marginaalisena.** Mahdollisuus elää työn ulkopuolella tai toimeentulon rajoilla.
- **Työ yhteiskunnallisena velvollisuutena.** puolestaan korostaa nuorella työn elämää jäsentävää ja yhteiskuntaan sosiaalistavaa vaikutusta.

		keskiarvo	F	merk.
Työelämästä syrjäytymisen riski				
Asuinpaikkakunnan koko	Maakuntakeskus	17,81	8,26	0,000 ***
	Keskikokoinen kunta	18,60		
	Pieni kunta	18,97		
Sukupuoli	Nainen	18,11	4,30	0,038 *
	Mies	18,64		
Ikä	14-15	18,65	0,49	0,611 ns.
	16-18	18,58		
	19-24	17,80		
Asuinkunnan koko * Ikä			5,84	0,000 ***
Sukupuoli * Ikä			4,10	0,017 *
Asuinkunnan koko * Sukupuoli			0,47	0,626 ns.
Matala keskiarvo kuvaa korkeampaa työelämästä syrjäytymisriskiä (mallin yhteensopivuus F=4.26, df=17, p=0.000)				

Työstä ja koulutuksesta syrjäytymisen riski

- Nuoret, joille
  - työ on epävarmuuden lähde, eivät ole työelämähakuisia, työ koetaan marginaalisena ja työ ei ole velvollisuus
- Nämä nuoret ovat useimmin
  - maakuntakeskusten ”vanhempia nuoria”
  - ”vanhempia nuoria” naisia ja
  - maakuntakeskusten naisia

Nuorten käsityksiä syrjäytymistä aiheuttavista tekijöistä

- **Epäedullinen sosiaalinen ympäristö.** Joutuminen huonoon seuraan, jossa sosiaalisiin tekijöihin (ryhmäpaine) yhdistyvät yksilötason tekijät (kyky itsenäisiin päätöksiin). Tällaisia ovat esimerkiksi päihteet ja epäedulliset elämäntavat.
- **Yhteiskunnalliset tekijät.** Rakenteellisia tekijöitä kuten yhteiskunnallisesta epäoikeudenmukaisuudesta, ihmisten epätasa-arvoisista lähtökohdista ja avun saamisen vaikeudesta. Monet myös luonteeltaan sosiaalisia tekijöitä kuten perheen erilaisia pääomarakenteita tai niiden puutteita.
- **Työttömyytenä ja koulutuksen puutteena.** Tekijässä yhdistyvät yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, jonka seurauksena yksilö jää paitsi hankittuja puitteita.

- Maakuntakohtaisesti ei näkemyksillä syrjäytymisen syistä ole eroja
- Asuinkunnan koon mukaan
  - maakuntakeskuksien nuoret näkevät syrjäytymisen syyksi epäedulliset ympäristötekijät sekä työttömyyden ja koulutuksen puutteet. Ero syntyy suhteessa maaseutumaisten kuntien nuoriin.
- Koulutusasteen mukaan
  - Yliopisto opiskelijat pitävät epäedullisia ympäristötekijöitä sekä työttömyyden ja koulutuksen puutteita merkittävimpinä syrjäytymisen selittäjinä. Selitystaipumus vähenee suoraviivaisesti peruskouluikäisiin mentäessä.

Millaisia nuorisotyyppejä nuorisopuntarin aineistosta piirtyy?

1. Muutosaltis, koulutuksen ja työn mukaan liikkuja
  - Korreloi koulutuksen tason kanssa
  - Millaisia ohjauksellisia tarpeita?

2. Sosiaalisesti ohjautunut, paikkakunnalle jäävä tai kavereiden perässä muuttaja
  - Paikkakuntakohtaiset palvelut korostuvat
  - Millaisia ohjaustarpeita?

3. Ulkopuolelle jäävä/jättäytyvä
  - ”Moniongelmaiset? Syrjäytymisriskin alla olevat?”
  - Millaisia ohjaustarpeita?

Kriittisiä kysymyksiä suhteessa nuorisotakuuseen

- Miten nuorisotakuu näyttäytyy suhteessa nuorten toimijuuteen (vrt. Lähteenmaa 2011)?
- Miten nuorisotakuu kohdennetaan (vrt. Souto 2013)?
  - Kenelle?
  - Koulutuksen rooli?
  - Aikuistuvat nuoret?

Nuorten palvelut ja ohjaus sekä niiden katvealueet

	Muutosaltis nuori	Sosiaalisesti ohjautunut nuori	Ulkopuolelle jäävä nuori	?
Palvelu- ja ohjaustarve				
Palvelun ja ohjauksen tavoitettavuus				
Palvelun ja ohjauksen vaikuttavuus				

Nuorten palvelut ja ohjaus sekä niiden katvealueet

	Valtiohallinnollinen	Kunnallinen	Seurakunnat	Kolmas sektori	Yksityinen sektori
Palvelu- ja ohjaustarve					
Palvelun ja ohjauksen tavoitettavuus					
Palvelun ja ohjauksen vaikuttavuus					

RYHMÄ 1

Pirkko Naukkarinen Koulutuskeskus Agricola
Sanna Hämäläinen ,Sulkavan kunta
Juha Intke, Suur-Savon 4 h –piiri, Mikkeli
Matti Vesterinen, Mäntyharjun nuorisotoimi
Mirva Holopainen Etelä-Savon TE-toimisto, Mikkeli
Annu Hankilanoja, Pieksämäen nuorisotoimi

RYHMÄ 2

Regina Saarela, Heinäveden 4 H-yhdistys
Eeva-Riitta Hirvonen, Mikkelin nuorten työpajat
Tiina Cederstöm, Linnalan nuoret ry
Tarja Himanen, Juvan kunta
Otto Leppä, Itä- Pohjois Suomen rikosseuraamusalue
Arja Liimatainen, Esedu

RYHMÄ 3

Kati Pirhonen, Joroisten 4H-yhdistys
Marjut Levänen, Keskuspuiston ammattiopisto
Malla Laamanen, Etelä-Savon TE-toimisto
Päivi Kosonen, Mikkelin nuorten työpajat
Paul Jääskeläinen, Kytkin/Ohjauskeskushanke
Tiina Heinilä, Mikkelin olkkari

RYHMÄ 4

Tarja Kauppinen, Mikkelin 4H – yhdistys
Juha Kanerva, Mikkelin nuorten työpajat
Ulla Mälkiäinen, Kalevankankaan koulu
Eija Selkamo, Mikkelin olkkari
Tanja Väisänen, Savonlinnan seud. Nuorisotoim Tuki ry
Kirsi Pulkkinen, Etelä-Savon TE-toimisto

RYHMÄ 5

Riikka Muukkonen, Mikkelin nuorten työpajat
Vesa Marttinen, Mikkelin nuorten työpajat
Jari Marttinen, Hirvensalmen kunta
Jaana Volanen, Pertunmaan kunta
Veera Suomalainen, Savonlinnan kaupunki
Erja Karjola, Urheilupuiston koulu

RYHMÄ 6

Mika Lång, Mikkelin nuorten työpajat
Leena Laitinen, Joroisten nuorten työpaja
Juha Jäppinen, Nuorten työpaja Potku
Tiina Komu, Savonlinnan seud. Nuorisotoim. Tuki ry
Heidi Nironen, Hirvensalmen kunta
Seija Huotari, Olkkari-hanke

RYHMÄ 7

Emmiina Tuutti, Ristiinan yhtenäiskoulu ja lukio
Tenho Palm, Mikkelin nuorten työpajat
Kepa Laitsaari, Mikkelin nuorten työpajat
Pasi Romo, Joroisten nuorten työpaja
Katja Saukkonen, Olkkari-hanke
Maarit Heinikainen, Opin Ovi Etelä-Savo

Lisätietoa nuorisopuntarista

- Juvenian kotisivuilta mm. kuntakohtaisista aineistoista
  - www.mamk.fi/juvenia
- Yhteystiedot
  - Pekka Penttinen, P. 015 3556 877,
pekka.penttinen@mamk.fi

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

